

Posudek oponenta diplomové práce

Milan Hornák

Conversion in the Parsi Community (Otázka konverze u Pársů)

Předložená diplomová práce se zabývá problémem konverze v komunitě Pársů (dominantně v její indické části, okrajově též v komunitách žijících mimo Indii). Zprvu představuje historický kontext („History of the debate“, s. 8–13); následně se věnuje přístupu ke konverzi ze strany ortodoxní části komunity („The teachings of the orthodox“, s. 13–19); dále rozebírá situaci Pársů v moderní Indii („Parsis in modern India Society“, s. 19–30); konečně v závěrečné kapitole diskutuje reformní reakce Pársů a krátce popisuje situaci v mimoindických komunitách („Reforming Zoroastrianism“, s. 30–39).

Bodové hodnocení: celkem 37 (výborně)

1/ Struktura argumentace: 7

Práce je uspořádána promyšleně, její struktura je logická a má jasné směřování. Výklad je dobře sledovatelný, vyhýbá se nepodstatným technickým detailům (jen zřídka padne nevysvětlený pojem, jako např. „anjumans“ na s. 13), je pedagogicky vstřícný (v úvodu kapitol a některých podkapitol autor krátce vysvětluje, co a proč bude nyní řešit). Práci by prospěl systém vnitřních odkazů: autor vcelku často odkazuje na dříve uvedené údaje (obrat „as we have seen“ se tu vyskytuje asi dvacetkrát), ty ale není snadné zpětně dohledat (nejsou zde číslovány kapitoly, takže nelze odkázat na přesnější lokaci; ideální by tedy byl odkaz na stránku). Podobně by bylo vhodné na některých místech upozornit, že dané téma bude dovysvětleno později (např. na s. 12 autor popisuje konverzi interpretovanou jako „návrat k víře“, čtenářé ihned napadne paralela s neohinduistickým rituálem *śuddhi*, ta je však uvedena až na s. 21).

Cíl diplomové práce je bezpochyby splněn, k zamyšlení je otázka jejího názvu. Práce se jen částečně věnuje přímo tématu konverze, větším dílem se zcela přirozeně zabývá širší otázkou identity Pársů; tuto skutečnost by bylo vhodné zohlednit v jejím titulu (jinak je možné titul práce chápat tak, že se například věnuje technické stránce konverze, tedy jak prakticky probíhá, o tom ale v práci není řeč).

2/ Formální úroveň: 7

Po formální stránce je práce téměř bezproblémová. V syntaxi bibliografických poznámek se objevují jen drobné chyby: systematicky je zkratka „ibid.“ uváděna bez tečky (a několikrát s velkým písmenem uprostřed věty); často je chybný tvar druhých uvozovek (je použit typ 66 místo 99); odkazy na online novinové články nejsou korektní (autor jinde používá syntax velmi blízkou *Chicago Manual of Style*, mohl tedy nahlédnout, jak citovat podobné online zdroje), navíc nejsou uvedeny v seznamu použité literatury; u některých položek nejsou v názvu velká písmena; tu a tam je tečka místo čárky; není tu seznam zkratek (a má vůbec smysl zavádět kvůli čtyřem použitím zkratku „ZS“ pro Zoroastrian Studies?) apod. Souhrnem jde ale o drobné prohřešky. Na zvažení jsou některé podkapitoly, které sestávají z jediného krátkého odstavce. Orientace v práci není úplně snadná, protože kapitoly a podkapitoly (práce má tři úrovně) nejsou číslovány (což by samo o sobě nevadilo), ale typografické odlišení nadpisů je nevýrazné, takže není na první pohled patrné, v jaké úrovni textu se čtenář právě nachází. Kvalitu angličtiny nedokáži zodpovědně posoudit, práce se mi četla dobře, domnívám se, že je bez zjevných gramatických chyb, jen občas drhne syntax a je z ní patrná struktura české věty.

3/ Práce s prameny: 8

Práce s prameny je zcela bezproblémová, autor shromáždil a zpracoval solidní množství relevantní literatury (krom produkce v němčině), kterou dokázal náležitě vytěžit pro svůj záměr.

4/ Vlastní přínos: 8

O originalitě práce, tedy schopnosti autora vytvořit na základě prostudování kvalitní literatury samostatné dílo, není pochyb.

5/ Obecný přesah práce: 7

Předložená práce může působit jako inspirativní případová studie minoritní náboženské komunity, jež se vypořádává s otázkou šance na vlastní přežití, pokud bude lpět na kritériích identity, která si v průběhu dějin sama ustanovila. Práce tak otvírá obecné religionistické otázky a je zpracována natolik vstřícným stylem, že musí být dobře sledovatelná i pro nespécialistu. U některých témat mi zde ale schází pevnější zakotvení do dobového indického kontextu. Bez něj se můžou určité kroky pársové komunity jevit jako unikátní, přitom však ve skutečnosti jen sledují celoidický trend. Nejlépe je to vidět na otázce teologické reinterpretace vlastní tradice po vzoru protestantismu coby správného náboženství a na vlivu theosofie (o „přesunu“ Theosofické společnosti z Bombaje do Madrásu r. 1907 mám pochybnosti, v Adjáru bylo její centrum již od r. 1882) na modernizační reformní hnutí (toto téma stručně a přehledně zpracoval Kenneth W. Jones, *Socio-Religious Reform Movements in British India*, Cambridge University Press, 1989).

Otázka k diskusi: Proč Pársové v Indii vůbec přežili? Při čtení práce mě na mnoha místech napadaly zjevné paralely mezi dějinami komunity indických Pársů a tzv. Bagdádí (Židů z Iráku, Sýrie a dalších zemí). Právě Bagdádí spolu s Pársy byli hlavním motorem ekonomického rozkvětu Bombaje v 19. století; podobně jako Pársové tvořili značně uzavřenou a izolovanou komunitu, nesmírně bohatou, která se s nástupem koloniální správy rychle westernizovala, identifikovala se s Brity a po sto let úspěšně tylo z koloniální vlády. Se vznikem Indie Bagdádí z Bombaje velmi rychle zmizeli a drtivá většina z nich odešla do Velké Británie (kde už měli silné vazby z dřívější doby), případně do USA (paradoxně nikoli do Izraele). Proč byl osud Pársů tak odlišný? Navíc po vzniku Indie byly tyto probritské komunity ze strany Indů často osočovány z kolaborace s nenáviděnými utiskovateli, což jen katalyzovalo jejich odchod z Indie. Takto byli persekvováni i Pársové, co jim bránilo odejít? Nějaké náboženské důvody (přítomnost posvátných ohňů)? Ekonomické důvody (enormní bohatství uložené v realitách)? Pevnější historické kořeny (Bagdádí přišli do Indie nepoměrně později než Pársové)? Či ještě něco jiného?

Lubomír Ondračka

26/1/2021